

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПАРЛАМЕНТАРИЗМ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	28 Публічне управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	281 Публічне управління та адміністрування
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Біла Церква – 2021

«Парламентаризм та електронна демократія». Робоча програма з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», перший(бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач К. М. Майстренко. Біла Церква: БНАУ, 2021. 22 с.

Розробник: К. М. Майстренко, канд. наук з держ. упр-ня.

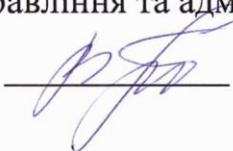
Робочу програму затверджено на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

(Протокол №1 від 27.08.2021 р.)

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

д-р екон. наук, професор Т.В. Сокольська

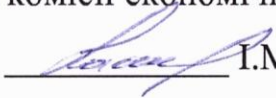
Гарант ОП «Публічне управління та адміністрування»

канд. екон. наук, доцент В. І. Панасюк

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

(Протокол № 1 від 30.08.2021 р.)

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

д-р екон. наук, професор І.М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Парламентаризм та електронна демократія»	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	10
6.2. Практичні заняття	12
6.3. Самостійна робота	14
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	15
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	16
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2021–2022 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Парламентаризм та електронна демократія» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 56 години (лекції – 28, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 64 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»	4-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - есе		Семестр	
		7-й	8-й
Загальна кількість академічних годин – 120		Лекції	
		28 год	6 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні	
		28 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		64 год	108 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення дисципліни «Парламентаризм та електронна демократія» є формування у студентів загальних уявлень про сутність, особливості та становлення парламентаризму, демократії як суспільного ідеалу і політичної практики, електронної демократії як механізму політичної взаємодії, політичних партій як елементу парламентаризму, вибори як атрибуту представницької демократії, які повинен мати публічний управлінець для фахової роботи за певним рівнем кваліфікації.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова дисципліна «Парламентаризм та електронна демократія» базується на знаннях таких дисциплін, як «Електронний документообіг», «Основи публічного управління», «Публічна служба» та «Публічна політика».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю 281«Публічне управління та адміністрування» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН1.Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства	1.1.Знати і розуміти витоки і сутність демократії як суспільного явища. 1.2.Знати процес генезису демократії в історії України. 1.3.Знати теорію інформаційної демократії та її концептуальні підходи.
РН9 Знати і розуміти основні принципи організації економічної співпраці та розвитку щодо активізації участі громадян у політиці	9.1.Розуміти основи електронного урядування, уміти використовувати сучасні інструменти електронної демократії.
РН12.Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування	12.1. Знати сутність і значення електронних петицій як дієвого інструменту сучасної демократії. 12.2. Уміти налагодити ефективну комунікацію громадськості й влади, використовувати сервіс електронних консультацій

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПАРЛАМЕНТАРИЗМ та ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ »

Змістовий модуль 1. Парламентаризм як суспільне явище.

Тема1.1.Демократія як суспільний ідеал і політичний режим.

Тема1.2.Поняття парламентаризм, парламентаризм як форма суспільного співжиття.

Тема1.3. Основні типи парламентаризму.

Тема1.4. Формування класичних теорій парламентаризму.

Тема1.5. Становлення парламентаризму у світовій політичній практиці.
Сучасні парламенти.

Тема1.6.Парламентські політичні партії і парламентаризм.

Тема1.7. Характеристика основних партійних систем.

Тема 1.8. Парламентські функції законотворення.

Змістовий модуль 2. Теоретичні та методологічні основи електронної демократії.

Тема 2.1. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії.

Тема 2.2. Інструменти та методика електронного залучення.

Тема 2.3. Сучасні концепції е-уряду та е-демократії,сутність,мета, основні завдання електронної демократії.

Тема 2.4. Цілі ефективного управління електронної демократії як шлях до соціального згуртування та демократичних процесів.

Тема 2.5.Сектори та інструменти електронної демократії..

Тема 2.6.Досвід використання інструментів електронної демократії в країнах ЄС.

Тема 2.7. Поняття, сутність і мотиви впровадження електронного парламенту.

Тема 2.8. Інструменти електронної демократії в Україні.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Парламентаризм як суспільне явище												
Тема 1.1	8	2	2			4	7					7
Тема 1.2	8	2	2		2	2	7					7
Тема 1.3.	8	2	2			4	9	2				7
Тема 1.4	6	2				4	9	2				7
Тема 1.5	6	2				4	8		1			7
Тема 1.6	10	2	4		2	2	8		1			7
Тема 1.7.	7	1	2			4	6					6
Тема 1.8.	7	1	2			4	6					6
Разом за модуль 1	60	14	14		4	28	60	4	2	–	–	54
Змістовий модуль 2. Теоретичні та методологічні основи електронної демократії												
Тема 2.1	7	2	2			3	7	1				6
Тема 2.2	6	2	2		2		7	1				6
Тема 2.3	7	2	2			3	9		2			7
Тема 2.4	8	2	2			4	9		2			7
Тема 2.5	8	2	2		2	2	7					7
Тема 2.6	6	2				4	7					7
Тема 2.7.	6	1	2			3	7					7
Тема 2.8.	7	1	2		2	3	7					7
Разом за модуль 2	60	14	14		6	26	60	2	4	–	–	54
Всього	120	28	28		10	54	120	6	6	–	–	108

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття;
інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Парламентаризм як суспільне явище</i>	
1.1. Демократія як суспільний ідеал і політичний режим. Основні підходи до розуміння демократії. Пряма та представницька демократія. Сучасні концепції демократії. Особливості демократії як політичного режиму.	2
1.2. Поняття парламентаризм. Парламентаризм як форма суспільного співжиття. Основні підходи до визначення поняття парламентаризму. Ознаки та принципи парламентаризму. Поняття парламентаризму. Парламентаризм і конституціоналізм. Парламентаризм і форма державного правління. Парламентаризм і політичний режим. Незавершений парламентаризм. Парламентське правління. Моністичний парламентаризм. Дуалістичний парламентаризм. Рационалізований парламентаризм. Парламентський міністеріалізм. Парламентаризм і президенціалізм.	2
1.3. Основні типи парламентаризму. Типи сучасних парламентів за структурою, за способом визначення компетенції. За роллю в механізмі держави. Криза парламентаризму та її прояви.	2
1.4. Формування класичних теорій парламентаризму. Концепції представницького правління в конституційно-правовій доктрині (Дж. Лок. Ш.-Л. Монтеск'є, Дж. Ст. Міл). Ідеї Дж. Бентама і Б.Констана. Доктрина народного суверенітету і представницький мандат парламентарія (Ж.-Ж. Руссо, Е.Берк, Ж.-А.Кондорсе).	2
1.5. Становлення парламентаризму у світовій політичній практиці та Україні. Конституційно-правовий механізм формування парламенту. Загальне виборче право. Виборчі системи та їх вплив на формування партійної системи у практиці зарубіжних країн. Формування партійної системи в Україні. Правові засоби державного контролю за фінансуванням політичних партій та виборчих кампаній в Україні.	2
1.6. Парламентські політичні партії і парламентаризм. Функції політичних партій. Поняття політичних партій. Типи політичних партій. Різновиди партійних систем. Основні підходи до конституційно-правового регулювання діяльності політичних партій в європейських країнах. Стандарти Ради Європи щодо належної практики щодо політичних партій. Державне фінансування політичних партій.	2

1.7. Характеристика основних партійних систем. Поняття партійної системи. Характеристика різновидів партійних систем. Зародження та розвиток багатопартійності в Україні. Однопартійна система. Система з гегемоністською партією. Систему домінуючої партії. Двопартійна система. Систему поміркованого (обмеженого) плюралізму: Систему крайнього (поляризованого) плюралізму. Автоматизовану партійну систему.	1
1.8. Парламентські функції законотворення. Поняття закону і законодавства. Законодавча практика. Вдосконалення законодавчої процедури у Верховній Раді України. Внесення законопроекту до Верховної Ради України органами або особою, які мають право законодавчої ініціативи. Розгляд законопроектів. Прийняття закону чи іншого правового акта Верховної Ради України. Підписання та обнародування закону чи іншого правового акта Верховної Ради.	1
Разом за змістовий модуль 1	14
<i>Змістовий модуль 2. Теоретичні та методологічні основи електронної демократії.</i>	
2.1. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії. Синергетичне поєднання цифрового та демократичного сценаріїв суспільного розвитку. Прозорість – ключова ознака демократії. Перше завдання електронної демократії є посилення інформаційної прозорості. Комунікативна субсидіарність. Геопросторові інформаційні системи. Метою державної політики е-демократії.	2
2.2. Інструменти та методика електронного залучення. Інструменти електронного залучення. Чинники електронного залучення. Головні три чинники е-залучення. Основні виклики стосовно електронного залучення громадян. Масштаб. Спроможність. Послідовність. Оцінювання е-залучення. Готовність. Інформація – це основа участі громадськості.	2
2.3. Сучасні концепції е-уряду та е-демократії, сутність, мета, основні завдання електронної демократії. Концепція «електронної демократії» є продовженням розвитку загальної теорії демократії. Дві сучасні концепції е-уряду та е-демократії. Два підходи до визначення дві моделі застосування ІКТ у процесах сучасного суспільно-економічного розвитку (зокрема – розбудови інформаційного суспільства): «демократичну» (е-демократія) та «адміністративну» (е-урядування). Ключова характеристика е-демократії – зміна форми і ступеню залучення громадян до прийняття політичних рішень. Основні переваги е-демократії як форми реалізації демократичних процедур.	2
2.4. Цілі ефективного управління електронної демократії як шлях до соціального згуртування та демократичних процесів. Цілі е-демократії як цілі ефективного управління – прозорість,	2

підзвітність, відповідальність, включення, проведення дискусій, інклюзивність, доступність, участь, субсидіарність, довіра до демократії, демократичних інститутів та демократичних процесів, соціальне згуртування. Е-демократія - формування і прийняття суспільних рішень. Електронна демократія вимагає інформації, діалогу, спілкування, дискусії і безперервного створення відкритих публічних майданчиків, де громадяни можуть гуртуватися з метою відстоювання своїх громадянських інтересів, відкриває нові канали для інформації, спілкування, дискусій та участі, підвищує рівень прозорості та підзвітності, вона має потенціал усунення недоліків в існуючих демократичних інститутах і процесах, у сфері побудови громадянського суспільства, включаючи його побудову серед меншин і разом з ними.	
2.5. Сектори та інструменти електронної демократії. Поняття «електронна демократія». Сектори е-демократії: електронний парламент, електронне законодавство, електронне правосуддя, а також інструменти, зокрема: електронне посередництво, електронну ініціативу, електронні вибори, електронний референдум, електронне голосування, електронні консультації, електронні звернення, електронну агітацію, електронний підрахунок голосів та електронні опитування. Використання е-демократією переваг електронної участі, електронної дискусії та електронних форумів. Етапи підготовки та проведення е-референдумів, е-ініціатив, е-зібрань та е-з'їздів. Вимоги до е-голосування. Вимоги щодо кількості підписів під е-петицією в окремих країнах.	2
2.6. Досвід використання інструментів електронної демократії в країнах ЄС. Комп'ютерні компетентності е-демократії. Проект EPACEEExchanginggoodpracticesforthepromotionofanactivecitizenshipin the EU – Обмін хорошими практиками для розвитку активної громадянської позиції в ЄС. Електронні консультації (веб-сервіси для отримання зворотного зв'язку з громадянами з питань політики та державна підтримка участі громадян у плануванні політики), електронні дискусії (форуми громадян та представників державних органів), веб-трансляції парламентських дебатів, засідань колегіальних органів. Консультації (консультативна суспільна участь) – громадяни можуть висловити свою думку з важливіших питань, впливаючи безпосередньо на прийняття рішення з важливих суспільних питань. Співробітництво (спільна участь громадськості та влади) – участь громадян і груп громадян, груп за інтересами, корпорацій, об'єднань і некомерційних організацій, у суспільних справах, задля підвищення якості та доступності результатів	2

демократичних процесів.	
2.7. Поняття, сутність і мотиви впровадження електронного парламенту. Парламент в інформаційну епоху. Потенційні вигоди використання ІКТ у парламентській діяльності. Електронний парламент. Управління і організація розбудови електронного парламенту. Інформаційна інфраструктура та послуги електронного парламенту. Інформаційна інфраструктура е-парламенту. Основні бази даних Верховної Ради України. Основні принципи Організації економічної співпраці та розвитку. Активізація участі громадян у політиці.	1
2.8. Інструменти електронної демократії в Україні. Поняття електронної демократії у вітчизняному законодавстві, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства» Стратегія суспільних відносин. Правова основа розвитку е-демократії. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні (Указ Президента України від 24.03.2012 р. № 212). Інструменти е-демократії: е-політичні компанії; е-управління стосунками із громадянами (E-CiRM); е-скарги; е-консультації; е-консульство/посольство; веб-трансляції та е-демократія; е-дискусії; е-ініціативи; е-журналістика; ігри та е-демократія; е-правосуддя; е-законотворення; е-омбудсмен; е-партія; е-петиція; е-політик; е-парламент; е-просторове планування; е-голосування; взаємодія з громадянами на локальному рівні (G2C/C2G); інструменти інформаційного менеджменту; е-участь у бюджетному процесі; е-менеджмент внутрішньопартійного життя; єдиний урядовий портал; е-демократія соціальних мереж; навігатор виборів. Основні інструменти реалізації е-демократії в Україні. Альтернативи (пропозиції) реалізації е-демократії в Україні.	1
Разом за змістовий модуль 2	14
Всього	28

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
1	Тема 1. Демократія як суспільне явище.	2
2	Тема 2. Теорія і практика сучасних трансформацій до демократії. Цінності й передумови демократії.	4
3	Тема 3. Демократична традиція в Україні, генезис демократії в історії України.	2
4	Тема 4. Депутатські фракції і групи як різновиди парламентських об'єднань: поняття і умови формування.	2
5.	Тема 5. Система Органів Верховної Ради України.	4
Разом змістовний модуль 1		14
<i>Змістовий модуль 2.</i>		
6	Тема 6. Теорія інформаційної демократії в сучасній політичній науці.	2
7	Тема 7. Електронні петиції як дієвий інструмент сучасної демократії.	2
8	Тема 8. Електронне правосуддя, складові системи українського правосуддя.	2
9	Тема 9. Е-демократія як чинник підвищення ефективності комунікації громадськості й влади Е-демократія як механізм політичної взаємодії.	2
10	Тема 10. Інфодемократія в системі державного управління, загальні тенденції становлення та розвитку інформацій.	2
11	Тема 11. Концепції е-демократії, її форми, моделі інформаційної демократії.	2
12	Тема 12. Майбутнє інформаційної демократії в Україні. Соціальні обов'язки держави у процесі демократизації.	2
Разом за змістовий модуль 2		14
Всього		28

6.3. Самостійна робота

з/ п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
1	Економічні і соціокультурні передумови демократії.	2
2	Демократія в глобальному контексті, поширення і якість демократії в сучасному світі. Консолідовані, проміжні та псевдodemократії.	2
3	Організація законотворчого процесу в двопалатному парламенті (на прикладі Польщі).	2
4	Організація законотворчого процесу в двопалатному парламенті (на прикладі Франції).	2
5	Функції і повноваження парламенту: поняття і види. Законодавчі повноваження Верховної Ради України та правові форми їх реалізації.	4
6	Кадрово-номінаційні повноваження Верховної Ради України Відносини Верховної Ради України з Президентом України і Кабінетом міністрів.	4
7	Бюджетні повноваження Верховної Ради України.	4
8	Контрольні повноваження Верховної Ради України і правові механізми їх забезпечення.	4
9	Межі повноважень Верховної Ради України як предмет розгляду Конституційним Судом України.	4
10	Сучасні тенденції розвитку парламентаризму.	4
Разом за змістовий модуль 1		32
<i>Змістовий модуль 2</i>		
11	Політична комунікація та інші внутрішні чинники інформаційної демократії.	8
12	Стадії формування електронного уряду (по країнах світу).	8
13	Виникнення поняття “теледемократія” (на межі 60–70-х рр.). Виникнення наприкінці 80-х рр. такого явища, як “електронна республіка”, теоретичною основою якого була розробка Ю. Хабермаса. Виникнення поняття “кібердемократія” – провісника власне електронної демократії. У 90-х рр. XX ст. з’являється концепція Г. Рейнгольда про “віртуальне співтовариство”	8
14	Особливості розміщення інформації у ЗМІ, ефективність комунікації держави й суспільства. Сучасні тенденції розвитку парламентаризму.	8
Разом за змістовий модуль 2		32
Всього годин		64

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Етапи розвитку парламентаризму в українській історії.
2. Парламентські інститути в античному світі.
3. Станово-представницькі установи Середньовіччя та Нового часу: іспанські кортеси, французькі Генеральні штати, Велика рада Англії.
4. Сучасний парламентаризм, його значення та функції.
5. Установча функція парламенту: поняття.
6. Поняття «політичне лобіювання».
7. Політичне лобіювання в українському парламенті.
8. Проблема утвердження парламентаризму в постсоціалістичних країнах.
9. Проблема парламентаризму у президентських республіках.
10. Поняття «криза парламентаризму», її сутність.
11. Роль парламентів у формуванні урядів.
12. Витоки, сутність та зміст демократії.
13. Аспекти і різновиди демократії.
14. Пастки, загрози і межі демократії.
15. Основні цінності демократії та їхній аналіз.
16. Передумови демократії та їхня класифікація.
17. Характеристика цінностей демократії.
18. Аналіз поширення і якості демократії в сучасному світі.
19. Теорія і практика сучасних трансформацій до демократії.
20. Поняття, чинники та соціально-політичні наслідки глобальних хвиль демократизації.
21. Генезис демократії в історії України.
22. Аналіз проблем розвитку демократії в сучасній Україні.
23. Роль політичної еліти у становленні демократії в Україні наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр.
24. Роль дисидентського руху у формуванні української демократичної традиції.
25. Характеристика сучасного розуміння прав і свобод людини в контексті світового та українського рівнів.
26. Генезис, теорія і практика понять «громадянин» та «громадянство».
27. Вибірчий процес: чинники та критерії демократичності.
28. Аналіз теорії групової політики.
29. Сутність, різновиди і функції груп інтересів та способи їх впливу на прийняття владних рішень.

- 30. Характеристика моделей захисту групових інтересів.
- 31. Особливості формування груп інтересів у посткомуністичній Україні.
- 32. Історична еволюція, сутність та різновиди громадянського суспільства.
- 33. Відновлення громадянського суспільства в Україні наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр.
- 34. Легітимність політичної влади та громадянська культура.
- 35. Політична підтримка демократії в Україні.
- 36. Економічна роль держави у підтримці демократії: аналіз моделей ринкової економіки.
- 37. Демократія та соціальна політика, її суб'єкти і функції.
- 38. Порівняльний аналіз моделей сучасної демократії і формування соціальної політики у світі та в сучасній Україні.
- 39. Політична відповідальність та функції ЗМІ в демократичному суспільстві.
- 40. Нація і народ. Різновиди та основні функції нації. Становлення української нації.
- 41. Роль політичних партій у розвитку демократії: світовий та український.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Пояснювально-ілюстративний метод, міні -лекція, розгорнута бесіда, вирішення ситуаційних завдань, дискусії, обговорення проблемних питань, аналіз конкретних ситуацій.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Парламентаризм та електронна демократія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі написання письмової контрольної роботи.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії. Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані ситуативні завдання, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки. Обов'язкове ведення конспекту.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки. Обов'язкове ведення конспекту.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5}$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point; навчально-методичне забезпечення; навчальні матеріали в системі Moodle.

Технічні засоби: ПК; проектор.

Комунікаційні он-лайн технології: WordCloud, Zoom, Viber, Messenger, e-mail.

1

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**Основна література**

1. Гошовська В.А. Парламентаризм : підручник. К. : НАДУ, 2016., 672 с.
2. Гошовська В.А. Основи вітчизняного парламентаризму: підручник. К.: НАДУ, 2011р.
3. Основи демократії: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін.; за заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект «Демократична освіта», Інститут вищої освіти. - К.: Ай-Бі, 2002. - 684 с.
4. Електронна демократія: навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. Н. В. Грицяк. - К.: НАДУ, 2015 - 66 с.
5. Електронне урядування: опорний конспект лекцій / Дзюба С. В., Жилияєв І. Б., Полумієнко С. К., Рубан І. А., Семенченко А. І.; за ред. А. І. Семенченка. - К., 2012. - С. 264.

Додаткова література.

1. Азаренко Т. Бікамеризм як проблемав конституційному процесі України // Вісн. Акад. адвокатури України. – 2013. – № 3. – С.11-17.
2. Двопалатний парламент: світовий досвід та українські реалії / за заг. ред. О. А. Фісуна. – Харків : Золоті сторінки, 2008. – 200 с.
3. Валевський О. Перспективи двопалатного парламенту в Україні // Освіта регіону. – 2009.
4. Електронна демократія: сподівання та проблеми / Джоан Кедді, Крістіан Вергес [та ін.] ; [пер. з англ.]. - К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. - 164 с. - (Бібліотека молодого державного службовця).
5. Згуровський М. З. Розвиток інформаційного суспільства в Україні: Правове регулювання у сфері інформаційних відносин / М. З. Згуровський, М. К. Родіонов, І. Б. Жилияєв. - К.: НТУУ «КПІ», 2006. - 542 с.
6. Коулман С. Майбутнє інтернету та демократії: подалі від мета фор і ближче до політики / Стівен Коулман/ Електронна демократія: сподівання та проблеми ; [пер. з англ. С. Соколик, О. Оржель, К. Гомма]. - К.: Центр адаптації держ. служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. - С.143-162.
7. Мещеряков В. С. Електронна демократія / В. С. Мещеряков. - Режим

доступу: <http://kds.org.ua/blog/elektronna-demokratiya>.

8. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки: Постанова Верховної Ради України від 5 липня 2012 р. № 5096-VI. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

9. Про перелік автоматизованих систем інформаційно-технологічного забезпечення діяльності Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 01.06.2003 р. № 663. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

10. Проект електронної демократії // Government Online International Network [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.governments-online.org/projects/e-democracy>.

11. Рекомендации Комитета министров Совета Европы СМ/ Rec(2009)1 государствам-участникам Совета Европы по электронной демократии и пояснительная записка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://idemocracy.ru/projects/стандарти/42-ec2009edem.html>.

12. Робінсон Д. Інновації для залучення громадськості / Д. Робінсон, Ю. Гарлан, Е. Фелтен // Відкрите урядування: колективна робота, прозорість і дієва участь / за ред. Даніела Латропа і Лорел Руми ; пер. з англ. Андрія Іщенко. - К.: Наука, 2011. - С. 123-133.

13. A Typology of Electronic Democracy - Access mode: [http:// www.martinhagen.net/pub/typology.html](http://www.martinhagen.net/pub/typology.html)

14. Social media for citizen participation: n examples and general best practices - webinar. - Access mode: http://www.sog.unc.edu/courses/sog_course/view.php?q=/courses/0825/preview.

15. The Global Course of the Information Revolution: Recurring Themes and Regional Variations/ By: Richard Hundley, Robert H. Anderson, Tora K. Bikson, C. Richard Neu. – Monograph Report. RAND Corp., 2003. - 218 p.

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 143.

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України" щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі» // Відом. Верховної Ради України. – 2016. – № 11. – Ст. 126.